

(i) Printed Pages : 7]

Roll No. ....

(ii) Questions : 9+9+9]

Sub. Code :

0	0	3	4
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	1
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 1st Semester
Examination**

1127

PUBLIC ADMINISTRATION

Paper : Administrative Theory

(In All Mediums)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 90

Note :- (i) The paper will be of 90 marks and 10 marks will be internal assessment.

(ii) There are *nine* questions in all. The first question is compulsory containing 12 short answer type questions. The candidate is required to attempt *nine* questions in about 25 to 30 words. Each question shall be of 2 marks each. Rest of the paper is divided into IV Units each Unit has *two* questions and the candidate shall attempt *one* question from each Unit. Each question shall carries 18 marks each.

NA-371

(1)

Turn Over

(Compulsory Question)

1. Attempt any *nine* questions of the following :

- (i) Define Administration.
- (ii) Who is founding father of Public Administration ?
- (iii) Elaborate POSDCORB. Who gave this formula ?
- (iv) Write *four* lines on relationship of Public Administration to Political Science.
- (v) Give *two* arguments to support the status of Public Administration as a Social Science.
- (vi) Define Organization.
- (vii) What is Hierarchy ?
- (viii) Give *two* features of Government Company.
- (ix) What are Line Agencies ?
- (x) Give *two* merits of Centralization.
- (xi) Define Coordination.
- (xii) Give *two* methods of Supervision.

Unit-I

- 2. Define Public Administration. Discuss the nature, scope and significance of Public Administration.
- 3. Describe the similarities and differences between Public Administration and Private Administration.

Unit-II

4. Define Organization. Discuss the differences between Formal and Informal Organization.
5. Define a Public Corporation ? Discuss the features, merits and demerits of a Public Corporation.

Unit-III

6. Discuss the meaning, types of functions of a Chief Executive.
7. Discuss the meaning, merits and demerits of Decentralization.

Unit-IV

8. Define Communication. Discuss the types, methods and barriers of Communication.
9. Discuss the meaning, styles and functions of Leadership in an organization.

हिन्दी माध्यम

- नोट :- (i) प्रश्न पत्र 90 अंक का है। 10 अंक आन्तरिक मूल्यांकन के होंगे।
- (ii) कुल 9 प्रश्न हैं। प्रश्न नं. 1 अनिवार्य है जिसमें 12 लघु उत्तरीय प्रश्न हैं। विद्यार्थी को केवल नौ प्रश्न करने हैं। प्रत्येक का उत्तर 25-30 शब्दों में दीजिए। प्रत्येक प्रश्न 2 अंक का है। शेष प्रश्न पत्र चार इकाइयों में बँटा है। प्रत्येक इकाई में 2 प्रश्न हैं। प्रत्येक इकाई से एक प्रश्न करना है। प्रत्येक प्रश्न 18 अंक का है।

(अनिवार्य प्रश्न)

1. किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर दीजिए :

- (i) प्रशासन की परिभाषा दीजिए।
- (ii) लोक प्रशासन के जनक कौन माने जाते हैं ?
- (iii) POSDCORB को समझाइए। यह सूत्र किसने दिया ?
- (iv) लोक प्रशासन तथा राजनीतिक विज्ञान के सम्बन्ध को चार लाइनों में लिखिए।
- (v) सामाजिक विज्ञान के रूप में लोक प्रशासन की स्थिति के समर्थन में दो तर्क दीजिए।
- (vi) संगठन की परिभाषा दीजिए।
- (vii) पदानुक्रम क्या है ?
- (viii) सरकारी कम्पनी की दो विशेषताएँ दीजिए।
- (ix) लाइन एजेन्सियाँ क्या हैं ?
- (x) केन्द्रीयकरण के दो गुण बताइए।
- (xi) समन्वय की परिभाषा दीजिए।
- (xii) पर्यवेक्षण की दो विधियाँ दीजिए।

इकाई-I

2. लोक प्रशासन की परिभाषा दीजिए। इसकी प्रकृति, क्षेत्र तथा महत्त्व का वर्णन कीजिए।
3. लोक प्रशासन तथा निजी प्रशासन में समानताओं तथा अन्तरों का वर्णन कीजिए।

इकाई-II

4. संगठन की परिभाषा दीजिए। औपचारिक तथा अनौपचारिक संगठन में अन्तर स्पष्ट कीजिए।
5. सार्वजनिक निगम की परिभाषा दीजिए। इसकी विशेषताएँ, गुणों तथा अवगुणों का वर्णन कीजिए।

इकाई-III

6. मुख्य कार्यकारी का अर्थ, प्रकार तथा कार्यों का वर्णन कीजिए।
7. विकेन्द्रीकरण का अर्थ, गुण तथा अवगुणों का वर्णन कीजिए।

इकाई-IV

8. संप्रेषण की परिभाषा दीजिए। इसके प्रकार, विधियाँ तथा बाधाओं का वर्णन कीजिए।
9. एक संगठन में नेतृत्व का अर्थ, तरीका तथा कार्यों का वर्णन कीजिए।

ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਧਿਅਮ

- ਨੋਟ : (i) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ 90 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ । 10 ਅੰਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਹੋਣਗੇ ।
- (ii) ਕੁੱਲ 9 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ । ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ :1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 12 ਲਘੂ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ । ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਕੇਵਲ 9 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ । ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਜਵਾਬ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ । ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ । ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਚਾਰ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ । ਹਰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਵਿੱਚ 2 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ । ਹਰ ਇੱਕ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਹੈ । ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 18 ਅੰਕ ਦਾ ਹੈ ।

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

1. ਕਿਸੇ 9 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿਓ :

- (i) ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ।
- (ii) ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਜਨਕ ਕੌਣ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ?
- (iii) POSDCORB ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ । ਇਹ ਸੂਤਰ ਕਿਸ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ?
- (iv) ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਲਾਇਨਾਂ ਲਿਖੋ ।
- (v) ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦਲੀਲ ਦਿਓ ।
- (vi) ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ।
- (vii) ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਕੀ ਹੈ ?
- (viii) ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਿਓ ।

- (ix) ਲਾਇਨ ਏਜੰਸੀਆਂ ਕੀ ਹਨ ?
- (x) ਕ੍ਰੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦੇ ਦੋ ਗੁਣ ਦੱਸੋ ।
- (xi) ਤਾਲ-ਮੇਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ।
- (xii) ਨਿਰੀਖਣ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਧੀਆਂ ਦਿਓ ।

ਇਕਾਈ-I

- 2. ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ । ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ, ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।
- 3. ਲੋਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।

ਇਕਾਈ-II

- 4. ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ । ਰਸਮੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ ।
- 5. ਸਰਵਜਨਿਕ ਨਿਗਮ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ । ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਅਵਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।

ਇਕਾਈ-III

- 6. ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦਾ ਅਰਥ, ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।
- 7. ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਦਾ ਅਰਥ, ਗੁਣ ਅਤੇ ਅਵਗੁਣ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।

ਇਕਾਈ-IV

- 8. ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ । ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ, ਵਿਧੀਆਂ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।
- 9. ਇੱਕ ਸੰਗਠਨ ਵਿੱਚ ਅਗਵਾਈ ਦਾ ਅਰਥ, ਤਰੀਕਿਆਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ।